

IN DE WINTER VAN 1996 VOER JOHAN HAVERDINGS OP EIGEN KIEL HET ZEEGAT UIT EN BEREIKTE NA ACHT MAANDEN ZIJN HEILIGE DOEL: HET GRIEKSE LEVKAS. ENKELE DAGEN MAAR DUURDE ZIJN VERBLIJF OP HET EILAND, TOEN VLUCHTTE HIJ: EEN ARM-LASTIGE SOLO-ZEEZIGEUNER, HOPELOOS VERDWAALD IN ZOMERS VAKANTIEGEWELD. ZEVENTIEN JAAR NA DATO GAAT HIJ OPNIEUW. MET DOCHTER YENTL. OM EEN BELOFTE IN TE LOSSEN EN OM TE BEZIEN OF DE IONISCHE ARCHIPEL EEN LANGER VERBLIJF VERDIENT. EEN VERHAAL OVER MELANCOLISCH OMZIEN, MYTHOLOGIE, GRILLIGE WINDPATRONEN EN 50 TINTEN TURQUOISE.

TEKST EN FOTO'S JOHAN HAVERDINGS

LEVKAS REBOUND

Niet zelden wordt je beeld van een bestemming bepaald door de weg ernaartoe. Vorst, mist, sneeuw, stormen en zinderende zomerhitte, alles was destijds voorbijgekomen. Vol ongeduld verwaaid liggend in Atlantische havens. Een paar weken werkend op de Balearen om het budget aan te vullen. Of ik niet het hele seizoen wilde blijven voor een beter loon? Echt niet! Ik was een man met een missie. Voort, voort, voort moest het, op naar de heilige graal! Een dik half jaar duurde het voordat na een laatste uitputtende etappe mijn eiland aan de horizon opdoemde. Hooggespannen verwachtingen dus, kernachtig samengevat in die pretentieuze scheepsnaam op de boeg: *Levkas Bound*.

TERUG IN DE TIJD

Ik grijp mijn logboek uit die tijd erbij, zorgvuldig ingepakt voor deze hernieuwde kennismaking. Grote hanenpoten, staccato neergekwakt op inmiddels vergeeld papier. Enthousiast van toon en met veel uitroeptekens:

**'9 AUG. 13.56 UUR
NADER LEVKAS VANUIT ZUIDWEST. I.V.M. DE WIND.
DONDERS, IK BEN ER ZOWAT!
IK WIL APPLAUS!
EERST SCHEREN.'**

Dan volgen een paar dagen zonder tekst, waarna het op 12 augustus verder gaat op een veel somberder toon. Bij 14 augustus staan slechts twee woorden: 'Weg hier!' Oh, ik weet nog precies waarom: die hele ovationele aan-

komst die ik zo graag wilde was uitgebleven. Zeker, het was er mooi. En in potentie idyllisch. Maar ook overvol. Vol met gróte jachten, groot geld, lallende Italianen in te dikke RIB's, een ontvreemde fokkenboom en criminele Griekse dieselverkopers. En deprimerende avonden in een veel te drukke havenstad. Kortom, een desolate anticlimax. Gefrustreerd had ik na een paar dagen de draaglijker eenzaamheid van de zee weer opgezocht. Weg daar!

ANDERE WERELD

Het logboek gaat terug in de tas, want we naderen Levkas. Vanuit zuidoost. In verband met de wind. De romp trilt en we schommelen vervaarlijk. Even lijkt het alsof we worden opgetild. Brr! Een roercorrectie brengt de boel weer in balans. En er wordt getrimd. Het blijft wat instabiel, maar dan zet de piloot ons vakkundig aan de grond. Ik ben geen fan van reizen per vliegtuig. Afgezien van de spanning van stijgen en landen brengt het altijd een soort cultuurschok met zich mee: je stapt in een dikke sigaar en een paar uur later rol je er weer uit in een volslagen andere wereld. Buiten de aankomsthal knipper ik tegen het felle Griekse licht. Warm. Onwennig ook. En in vergelijking met mijn vorige reis naar hier is dit zondermeer een sprong, een flits. Een zwaar rokende bus brengt ons naar Levkas-stad en op de kade zoek ik mijmerend naar herkenning. "Kom pap, sta nou 's niet zo melancholisch te doen. We hebben zo check-in op de boot."

De hele
ovationele
aankomst
die ik zo
graag wilde
was
uitgebleven

Aan het eind van de dag is gezelligheid troef.

Ze heeft gelijk. Ik heb mijn dochter vroeger voor het slapen gaan avond aan avond verteld over mijn avontuur. En haar plechtig beloofd om eens, als ze haar zwemdiploma zou hebben, samen te gaan zeilen rond Levkas. Nu het eindelijk zover is, wil ze geen oubollige nostalgie. Vandaag is vandaag, volgens puberadagium. Nu! Een 32-voets Bavaria ligt voor ons klaar. *Sunny Sister* is van alle gemakken voorzien en in sneltreinvaart worden tijdens de check-in de toeters en bellen uitgelegd en afgevinkt. "Morgen om half tien briefing in het café", sluit Casper af. Die avond ga ik te bed in een vreemde boot, in diezelfde te drukke havenstad. Maar ik ben deze keer beter bewapend tegen toeristisch geweld en eenzaamheid: met dochter in vakantiemodus en veilig ingebed in een flottielje. De briefing is uitgebreid. Flottieljeleider Frank doet het haarfijn uit de doeken, in woord en gebaar. Het weer, ondiepten, veiligheid, de bestemming, mooie ankerplekken, alles komt aan bod. Als brave scholieren zitten we te luisteren en noteren we geconcentreerd de informatie in het uitgereikte schriftje. 'Italiaans afmeren', schrijft Yentl in het

onze. Ik frons bedenkelijk. Dan worden we losgelaten en mogen we eindelijk het schoolplein op. Achttien Sunny's met achttien oranje bimini's draaien een voor een het Levkas-kanaal in. *Sunny Storm, Sunny Planet, Sunny Kid, Sunny Sister, Sunny ...*, een zonnige armada tuft strak in het gelid langs de boeien. Mijn hemel, wat moet dit worden!? Solo heeft zo z'n duistere kanten, maar dit is wel het compleet andere uiterste. Het lijkt wel een zeilkamp! Mijn dochter deert het niet. Ze zwaait uitbundig naar alle klasgenoten. Als Ormos (baai) Dhrepanou zich opent, is het gelukkig gedaan met de structuur en waait ieder zijns wegs. De oranje Sunny-dakjes lossen langzaam op in een decor van weids blauw water en hoog oprijzende rotsen. Wauw, wat een plaatje!

GRILLIG

"Yentl, we gaan zeilen!" Ik hijs het doek, zij staat aan het roer. "Stuur 310 graden en zet dan de autopilot maar aan", roep ik. "Precies zoals Casper heeft uitgelegd. Weet je het nog?"

Vredig voor anker in een prachtige baai.

Ze knikt, stuurt ons scherp aan de wind en rommelt dan wat met het apparaat. Sunny Sister ligt even op koers en draait dan pardoes 180 graden weg. Zeildoek klappert om mijn oren. Ik vloek hartgrondig, kruip terug over het dek en begin te foeteren over zoveel onbenul.

“Maar...”

Even later moet ik minstens zo hartgrondig mijn excuus maken. De zelfstuurinrichting doet haar naam eer aan, met de nadruk op ‘zelf’. Volledig autonoom draait ze bij elk correctiesignaal pardoes de verkeerde kant op. Wat een onding! Op vakkundige handbesturing van dochterlief snijden we even later door het water. Eerst drie knopen. Dan zelfs bijna zes. Dan nul, en dan weer vier. Grilligheid is troef. Windpatronen wisselen elkaar af in ondoorgrondelijke reeksen en bovendien zeer lokaal. Als wij volop wind hebben en er bijna vijf knopen uitslepen, ligt nog geen kwartmijl verderop een jacht verveeld te dobberen onder slappe doeken. Even later is het weer andersom. Geen peil op te trekken. Een dik uur blijven we zo afwisselend steigen en stilvallen, totdat er uiteindelijk nergens meer een zuchtje te vangen is.

“En nu?”

“Zwemmen!”

“Hier? Midden op zee?!”

Ach, drie of driehonderd meter diep, als je verdrinkt maakt dat in wezen geen verschil. De wal is weliswaar ver, maar de zwemtrap dichtbij. Ik heb nog allerlei andere wijsheden, maar Yentl is al lang overboord. Terwijl zij spettert in de warme zee en klooit met het bijbootje, duik ik onder de bimini de wereld in van mijn oude logboek. Daaruit stijgt het beeld op van een jonger, tegendraads evenbeeld van mijzelf: een dertiger, zijn eigen droom najagend en nog niet klaar voor het echte leven. Hoe het afloopt staat er niet in beschreven, maar ik ken het uit mijn hoofd: dwarse dertiger zeilt weer terug naar huis, schrijft er een aardig boekje over, verkoopt zijn boot en stapt uiteindelijk toch het echte leven binnen. Einde.

ACHTERUIT INPARKEREN

“Hé ouwe,” haalt Yentl me terug naar het hier en nu, “we moeten gaan. Het is al laat en het begint weer te waaien.” Druipend staat ze al aan het roer. Op halve wind koersen we over vlak water naar Meganisi, het kleinere eiland ten oosten van Levkas. Wanneer we de prachtige baai van Vathi indraaien, liggen er al zeventien Sunny’s. Allemaal Italiaans afgemeerd: ver weg het anker overboord en dan achteruit inparkeren. Zucht! Ik heb er een hekel aan. En mijn frons

van vanochtend was niet voor niets: als een prutser, een beginneling bak ik er helemaal niks van. Pas na drie keer opnieuw beginnen liggen we netjes met de kont naar de wal. Het leek nergens op! Gelukkig low profile, niemand keek. Of toch? Met een beetje fantasie vang ik een misprijzend hoofdschudden op uit het verleden, van mijn jongere en veel handiger evenbeeld.

Die avond schuiven we met z’n allen aan op het terras van de plaatselijke taverna voor een uitgebreide Griekse maaltijd. Zeventig man. Da’s veel voor een klas, zeker nu de schroom van de eerste schooldag wat begint te vervagen. Het is er echter niet minder gezellig om. We slaan de avond plat met bier, wijn en sterke verhalen. Om ons heen op de grond ligt op gebroken dakpannen koffiepoeder te smeulen. Het geurt en walmt. Ik vermoed een authentiek plaatselijk gebruik, een mooie mythische verklaring. Maar de tavernabaas helpt me uit die droom: gewoon, tegen de stank van de septictank en tegen de wespen. Het werkt volgens hem overigens alleen met écht Griekse koffie, dat dan weer wel.

RECORD

De volgende morgen is de autopilot gerepareerd. En de flot-tielje wordt gesplitst; er is een extra flottieljeleider ingevlogen. Dat scheelt. De briefing van deze ochtend leidt ons naar Sivota, op de zuidoostkust van Levkas. We kunnen zowel binnendoor als buitenom. Yentl en ik besluiten buitenom te gaan. Het waait zwak uit het noordwesten en terwijl we rechts grillige kapen en links de Hieromiti ondiepte laten liggen, kruipen we op halve en ruime wind voorzichtig om de noordzijde van Meganisi heen. Om twaalf uur zet iemand de wind uit. Er is geen zuchtje meer. *Sunny Sister* voor top en takel achterlatend duiken we overboord, in een weidse, lege zee. Daarna is het een paar uur motoren geblazen door spiegeland water. Ak Kefali, de uiterste zuidpunt van Meganisi, doemt op over stuurboord, met vlak daarachter het eilandje Kithros, als onze eigen Scylla en Charybdis. De doorgang is rustig en bedaard, maar door de hoog oprijzende rotsformaties ziet het er toch vervaarlijk uit.

“Gaan we daar tussendoor?”

Zonder wind moet het kunnen. Eenmaal achter de kaap opent zich een prachtige baai met een steil oplopende klif. Het water kleurt er van diep blauw naar donker en dan naar licht turquoise. Wauw, wat een stek! Twee Sunny’s liggen er vredig aan anker en heklijn tegen de achtergrond van een versteend prehistorisch lijnenspel. De motor verstomt en een poosje liggen we zo te dobberen. Veel verstand van het paradijs heb ik niet, maar als het er is, moet het er wel ongeveer zo uitzien.

‘Als er om 15.00 uur nog geen wind is, komt ‘ie ook niet meer.’ Het is zo’n Ionische wijsheid. Vandaag geldt ‘ie duidelijk niet. Tot kwart over drie geen zuchtje en dan plotsklaps in hevige mate. Ze klopt zichzelf in no time op van nul naar 26 knopen uit het noorden. *Sunny Sister* helt vervaarlijk over bakboord en sprint ervandoor. We joelen het uit.

“6,04 knopen. 5,7... 6,91... 7,14!”

We vestigen ons record: het log tikt even 7,56 aan. Nisos Arkhoudhi schiet over bakboord voorbij. Tjonge, met dit tempo halen we overmorgen nét de lunch ... op Sicilië!

griekenland flottieljezeilen

MYSTIEK LEVKAS

Levkas is met zijn ruim driehonderd vierkante kilometer het op drie na grootste Ionische eiland. Van oudsher is het overigens geen eiland: rond de zesde eeuw voor Christus groeven de Corinthiërs het kanaal, waarmee het gescheiden werd van het vasteland.

De naam ‘Levkas’ komt van ‘Iefkas petra’, ‘Iefkas akra’ of ‘Lefkatas’, verwijzend naar de hoog uit zee oprijzende witte kaap op de uiterste zuidpunt. De komedie van Menander draait om de dichteres Sappho (ook wel ‘het meisje van Leuka’), die zich uit verdriet over haar onbeantwoorde liefde voor de veerman Phaon van deze kaap in zee zou hebben gestort. Mogelijk is dit een romantische bewerking van de duistere functie die de plek ooit had: misdadigers werden er in de oudheid in zee gedonderd.

Evenals het huidige Ithaca en zelfs het veel grotere Cephalonia claimt Levkas model te hebben gestaan voor Homerus’ Ithaca, waar Odysseus na vele omzwervingen terugkeerde om zijn Penelope op te eisen. Het is de vraag of die aanspraak terecht is, ook al beeerde de Duitse archeoloog Dörpfeld ondersteunend bewijs geleverd te hebben met zijn opgravingen rond Nidri, Fryni en de baai van Afteli. Bovendien, zo stelde hij, spreekt de Odyssee over Ithaca als een eiland ‘dat te voet vanaf het vasteland bereikbaar is’, wat alleen voor Levkas kon gelden. Voor de mystieke reputatie van het eiland is zijn theorie in ieder geval een mooie opsteker en deze wordt lokaal dan ook zorgvuldig in ere gehouden. Dörpfeld is in 1940 begraven op de landtong tegenover Nidri.

KAARTEN

Imray G12 (1 : 190.000) of de meer gedetailleerde G121 (1 : 95.000).

ZEILEN IN DE ARCHIPEL

De wateren rond Levkas hebben de zeiler veel te bieden. De luwte van de archipel zorgt voor beperkte zeegang. De wind is er overwegend uit noordwestelijke richting, al lijkt die streek onder andere door de valwinden vanaf de hoge kliffen regelmatig ver te zoeken. Dat zorgt voor veel plaatselijke variaties. Kijk er niet van op wanneer u pal voor de wind koerst en een zeiler

driehonderd meter verderop hetzelfde doet, maar dan exact de andere kant op. De moderne marina van Levkas (2002) is een uitstekende uitvalsbasis voor de zeiler, met alle denkbare voorzieningen. Voorts zijn er vele (natuurlijke) havens met aanlegsteigers of een kade met primaire voorzieningen als water, douches en een taverna. Havengeld wordt er niet of nauwelijks geheven en de lokale mores schrijven Italiaans afmeren voor. Goed ankergerief is dus een must. De ontelbare baaien en baaitjes vormen prachtige idyllische ankerplekken, waar het zelfs in de drukste weken van het seizoen goed en rustig toeven is. Een lange heklijn of een flink hekanker is dan onmisbaar.

FLOTTIELJE

Flottieljezeilen is naar verluidt een vooral Britse en Nederlandse vorm van een zeilvakantie doorbrengen. Het is een uitgelezen mogelijkheid om onder meer of minder stringente begeleiding exotische wateren te bezeilen die u bareboat qua ervaring net een brug te ver vindt. Daarnaast is het vooral een gezinsding: overdag op eigen houtje varen, 's avonds gemakkelijk aansluiting vinden bij de rest van de vloot. Vooral voor kinderen (ook pubers!) blijkt dit zonder meer een succesformule. Sunny Sailing (www.sunnysailing.nl) biedt o.a. flottieljes rond Levkas. De vloot (Bavaria) bestaat uit ruim twintig moderne jachten en het materiaal is uitstekend onderhouden. De groepen deelt men voor namelijk in naar leeftijd van de kinderen, en dat blijkt bijzonder goed te werken. De begeleiding is Nederlands, gemakkelijk en adequaat. Er is sprake van een groot probleemoplossend vermogen en van de nodige flexibiliteit ten aanzien van ondersteuningswensen: een schipper of instructeur aan boord, van een aantal uur tot de hele week, is te realiseren. Het seizoen loopt grofweg van maart tot en met oktober.

Yentl aan het roer.

Madonna's kapel.

Net echte zussen.

Toch maar niet. We gaan overstag en koersen in volle vaart terug over de stuurboordboeg. Na drie uur jagen en joelen valt de wind even snel weg als ze opkwam. Sunny Sister richt zich loom op en verzet geen stap meer. Alleen de klot-sende zee herinnert nog aan de onstuimige condities. Die avond in Sivota wisselen we ervaringen uit. Iedereen vond het een prachtige dag, maar ook jammer dat er vandaag geen zuchtje geen wind was. Huh?!

De volgende dag is er een van beroemdheden. Bestemming: Ithaca. Gisteravond tijdens de maaltijd was onze Belgische vlootgenoot opgestaan en had in geuren en kleuren Homerus' verhaal van Odysseus verteld. Iedereen hing aan zijn lippen. Daarna werden er meer duiten in het zakje gedaan: Rowan Atkinson zou op Ithaca een stulpje hebben. Madonna zou een plaatselijk wit kapelletje in een van haar clips hebben laten figureren. En oja, Naomi Campbell had er ooit ... Of het allemaal waar was, ach het deed er niet toe. Tijdens de zwoele avond met om ons heen de baai vol dansende ankerlichtjes, sponnen we onze eigen mythologie bijeen en waren we bereid in alles te geloven.

We glijden als over een ijsbaan. De wind is ZZW, dertien knopen. *Sunny Sister* doet een gestage vijf. En in de luwte van de grote brokken eiland om ons heen is de zeegang minimaal. Tjonge, die ene, éne perfecte zeildag, waarnaar iedereen altijd zo naarstig op zoek is, zou dit 'm dan zijn? Het heeft er alle schijn van. De autopilot functioneert uitmuntend, ik trim de zeilen om die laatste extra tienden snelheid eruit te peuren en Yentl tuurt vanaf de preekstoel over het kalme water. Het kielzog borrelt als een kaarsrechte lijn achter ons aan. Zo maken we bijna in trance de oversteek naar het mythische eiland. Wanneer we de ingang van de grote oostelijke baai van Ithaca achter ons hebben gelaten, komt de VHF tot leven: een Sunny-collega heeft dolfijnen gespot en ze bevinden zich niet ver bij ons vandaan. We speuren met de verrekijker de ingang van Kolpos Aetou af. En waarachtig: een tiental vinnen op bolle ruggen verdwijnt en verschijnt ritmisch op de horizon. Het zijn kleine exemplaren en ze zijn ver weg, maar toch. "Ja hoor, het is 'm," mompelt ik. "Wat?" "Het is 'm, die ene perfecte dag!"

FINALE

Zo zwerven we nog vier dagen door de wonderschone archipel. 's Avonds telkens in weer een andere baai of natuurlijke haven en in het prettige gezelschap van onze mededeelnemers; overdag volledig onder eigen regie. Het is quality time in optima forma. Bij het idyllische Ak Kefali op de zuidpunt van Kalamos ankeren we Sunny Sister naast drie van haar zusters en springen er moedig van de hoge kliffen in zee. Bij de Nissis Formikoula, de kleine rotseilandjes onder Kalamos, peddelen we de lagune in en snorkelen er spelonken binnen. We omzeilen Nisos Kastos, en vergapen ons aan de kleurschakeringen waarmee de zee het omspoelt. Turquoise is iets tussen groen en blauw, heb ik altijd geleerd, maar hier vormt het een palet van verschillende tinten. 'Vijftig tinten turquoise', het zou een aardige titel kunnen zijn voor een boek.

De laatste avond is met recht een bonte avond. Diep weggestopt in de uiterste hoek van Port Atheni (Meganisi) dobbert *Sunny Sister* vredig aan haar anker. De rest van onze oranje vloot ligt aan de steiger. Per dinghy vervoegen we ons bij het eindfeestje op de steiger en daarna bij de plaatselijke taverna, waar Jimmy en Spiros een feestmaal aanrichten. "Let op," zegt Frank, als de tafels aan de kant gaan, "we krijgen nu eerst de Bee Gees, dan Abba en daarna Griekse hits, met bijbehorende dans." Het klopt exact. Een beetje brak kruip ik de volgende ochtend uit m'n kooi en maak de boot klaar voor de laatste etappe. Ze zwaait gemoedelijk wat rond haar anker en zo wijzigt per minuut onze voortuin. Wat een wereld!

Deze Ionische archipel verdiende zonder meer een tweede kans

De finale is qua zeilen de kers op de taart. Eerst is het kruisen naar Skorpios en het kleine Sparti. Daarna draait de wind precies goed met ons mee en volgt een lang rak naar de westkant van Ormos Dhrepanou. Nog één keer overstag, en dan stuiven we met een grote boog in twintig knopen ruimende wind op het kanaal af. Over bakboord bruist een andere Sunny, net als wij op één oor. We gaan gelijk op. Ik ben geen hardzeiler, maar ik zal, ik zal.

"Kom op Yent', gaán!" Ik schud het rif uit het grootzeil, trek het onderlijk van de fok verder dicht en houd geconcentreerd de tell tales in de smiezen. Yentl stuurt geconcentreerd, het puntje van haar tong tussen de tanden. We zijn een bemanning met een missie. Voort, voort, voort moet het! Op naar de finish! Na drie kwartier racen schieten de beide Sunny's zij aan zij de monding van het Levkas-kanaal binnen.

Hard gaan we, steeds harder over de startbaan. Dan worden we opgetild. De romp trilt. Door het raampje zie ik Levkas traag van ons wegdrijven. Met dunne witte lijntjes schuim langs de randen, die via vele tinten turquoise overgaan in een diep zeeblauw. Met gezonde tegenzin namen we vanochtend afscheid van het eiland en stapten we in de bus. Maar voordien heb ik er de sombere indruk van mijn jongere evenbeeld vol overtuiging over de kademuur gekieperd en voor altijd achtergelaten. Want deze Ionische archipel verdiende zonder meer een tweede kans. Dan klimmen we hoger en hoger, in noordoostelijke richting. In verband met de wind. ●